

z miestnych zdrojů a mělo také vliv na administratívni správu obsazeného území. S tímto našim názorem přítomní sovětští činitelé vyslovili naprostý souhlas.

Nakonec učiněn námi dotaz ohledně sovětské materiální pomoci Československu po přiměří v duchu memoranda, odevzdaného p. prezidentem republiky Stalinovi. Gen. plk. Golikov, který je pověřen tyto otázky s námi projednati, vyhnul se konkrétní odpovědi s odůvodněním, že musí tyto otázky do podrobností prostudovati a propracovati a že včas bude vše připraveno a že podrobnosti mohou býti pak projednány s náčelníkem čs. voj. mise v SSSR gen. Píkou. Můžeme plně spoléhati, řekl gen. plk. Golikov, na plnou pomoc Sovětského svazu, jelikož maršál Stalin dal zásadní souhlas k splnění všech našich požadavků.

Na náš dotaz, zda a kdy by mohl případně přijeti do SSSR náčelník Š. V. B. M. brig. gen. Miroslav ke konkrétnímu a podrobnému projednávání všech otázek, přítomní sovětští činitelé se vyhnuli odpovědi a další diskusi o tom zamluvili nutností odchodu za služebními povinnostmi.

Po odchodu sovětských generálů velvyslanec Fierlinger doporučil nám nenaléhati na konkrétní projednávání otázek poválečné pomoci a součinnosti. Velvyslanec nevidí také nutnost příjezdu gen. Miroslava, který pro krátké jednání by mohl zde ztrávit delší dobu v nečinnosti. Můžeme se spolehnouti, že po formálním slibu maršála Stalina veškeré naše požadavky budou splněny.

SÚA Praha.³ Podľa textu publikovaného v knihe Č. Amorta „KSSS a náš národní odboj“, Praha 1961, s. 184—189.

50

[1944, po 3. marci. Londýn.]¹ — Výklad k dotazu V. Šrobára v otázke voľby termínu povstania na Slovensku a pokyny k jeho príprave určené na odoslanie na Slovensko.

Tajné.

1. Části presidentova projevu, které ve své podstatě tvoří jasnou výzvu k všestrannému zintenzivnění protinacistického odporu, jež má vyvrcholit ve všeobecný branný zásah na československém území, je nutno chápat a vykládat jen v nejužším

³ Č. Amort uvádza takúto citáciu: SÚA, VKPR, SSSR — k čj. 399/taj. — SSSR, fol. 36—45.

¹ Dokument nie je datovaný ani podpísaný. Len v záhlaví je nadpísaný takto: „Pro slovenského posla. Odpověď na ty kapitoly Šrobárova vzkazu, které se týkají ozbrojeného povstání.“ Z toho vyvodzujeme, že ide o odpoveď na časť Šrobárovo odkazu Benešovi z 13. 2. 1944, ktorý bol odoslaný v depeši Kopeckého zo Ženevy 1. marca (depeša došla do Londýna 3. marca). Nadväzujúc na prezidentov prejav v Štátnej rade z 3. februára, Šrobár oznamoval: „Výzva k povstaniu bude na Slovensku dľa uzhovorenia uskutočnená vo chvíli, keď: a) nastane druhý front, b) všeobecný útok, c) priblíženia sa ruskej armády k našim hraniciam, d) nadviazaním stykov s ruskými partizánmi, e) dodaním zbrojného materiálu z Ruska.“ (AMZV Praha. Depeše došlé, čís. 598, Žen. 146.) V ďalšom texte sa Šrobár k veci znova vrátil: „Bylo by žádoucnó, by niekto z vládných kruhov v Londýne vyložil slovenskému a českému obyvatelstvu vhodným spôsobom ten odsek reči Beneša, v ktorom je urobená výzva k všeobecnému povstaniu. Bylo by snád vhodné určiť čas k povstaniu, aby jednotlivé skupiny bez spoločného povelu izolovane nezačali odboj, ktorý by sa musel skončiť porážkou. Lud československý sice bude odhodlaný k všeobecnému povstaniu, ale organizované skupiny sú dosiaľ utajené pred zrakmi gestapa, ktoré po reči prezidenta Beneša bude pozorne stropovať naše podzemné organizácie.“ (Tamtiež.)

² ŠVBM — Štáb pre vybudovanie brannej moci. Z tejto poznámky by vyplývalo, že odpoveď bola konceptom, ktorý prišiel pravdepodobne od ministra Ingra do ŠVBM. Rysuje sa tu súvislosť s inštrukciami a pokynmi na Slovensko, ktorých poslednú úpravu urobil Ingr (list gen. Miroslavovi z 23. 3. 1944 s prílohou, ktorá mala 7 listov — vid pozn. 2 k dokumentu čís. 53 z 21. 3. 1944).

a příčinném vztahu k ostatním statím, v nichž je řeč o celkové válečné situaci a perspektivách jejího vývoje, o mezinárodní situaci politické a o československých věcech vnitřních. Dělat partikulární závěry z jeho jednotlivých statí by bylo chybou.

2. Všeobecné povstání, jako rozhodující a závěrečný revoluční akt, bude akcí vojenskou, a jsou to tedy v prvé řadě a hlavně hlediska vojenská, která budou tvořit předpoklady pro jeho přípravu, dobu a způsob jeho provedení. To co měl prezident zejména na mysli v tomto směru, bylo *zintenzivnění* a *zkonkretizování* příprav vojenských pro tento konečný branný zásah.

Tyto přípravy musí obsahovat:

a) *Urychlit koncentraci a utužit spolupráci jednotlivých skupin* politických a vojenských, které musí vytvořit jednotné ústředí, jež bude celou akcí za příprav i při provádění řídit podle pokynů od zahraniční vlády.

b) *Uskutečnit konečně radiotelegrafní spojení se zahraničím*. Radiotelegrafní materiál, spojovací plány a šifrové klíče byly Vám dodány v dostatečném množství. Stálé odklady pravidelného radio-styku jsou nám nepochopitelné, ba často máme z některých Vašich zmínek dojem, že jejich příčiny jsou malicherné a pramení z drobných osobních žárlivostí. Musíte přece pochopit, že stálá a pravidelná výměna zpráv a instrukcí je fundamentálním předpokladem, že při důležitých a osudových rozhodováních nebude učiněna žádná hrubá chyba. K tomu účelu občasných zájizdky Vašich posílů do neutrální ciziny naprosto nestačí. Očekáváme proto a naléhavě Vás žádáme, abyste ve věci realizace radio-spojení učinili vše, co je ve Vaší moci, a aby tato opatření měla vskutku a co nejdříve praktický výsledek.

c) Přípravy organizační

ŠVBM.²

d) Přípravy materiální

e) Pokud se týče pomoci ze zahraničí, jsou konkrétní přípravy v proudu (výzbroj, parašutistické skupiny, parašutistické oddíly). Doprava materiálu i osob bude uvedena v soulad s celkovým plánem příprav a provedení operace.

3. *Předpoklady pro povstání na Slovensku*, které ve své zprávě uvádíte, jsou správné. Sluší jen zdůraznit, že pro akci na Slovensku bude s největší pravděpodobností rozhodujícím činitelem vývoj událostí na východní frontě a přiblížení se sovětských vojsk na účinnou vzdálenost k slovenskému území. Otevření druhé fronty může mít ovšem také svůj vliv, a to buď přímý, jevíci se ve vojenském zakolísání německé branné moci, nebo nepřímý ve formě rychlejšího postupu sovětských vojsk.

4. *Pro určení doby zahájení akce* jsou rozhodující dva faktory: válečná situace a hotovost vlastních příprav. Na vývoj válečné situace nemáme vlivu — je třeba jen činit z událostí správné závěry. Pokud se týče příprav, a ty jsou v prvé řadě ve Vašich rukou, musí být učiněno vše, aby byly skončeny včas. Jinak by nás mohly události překvapit. Zásadně lze říci, že pokyn k povstání vyjde z Londýna od zahraniční vlády, která má objektivní přehled o celkové situaci a kontakt s vládními kruhy velkých mocností, které jsou na věci též zainteresovány, nanejvýš po stránce vojenské.

5. *Provádění sabotážních, záškodnických a jiných diverzních akcí* je třeba zintenzivnit ihned. Tato činnost musí být prováděna zvláštními skupinami, které budou pracovat odděleně od ostatní podzemní organizace politické a vojenské; ta nesmí být jejich činností ani dotčena, ani ohrožována, zejména ne její vedoucí činitelé. Pro důležité účely vojenské a politické potřebujeme pravidelné a konkrétní informace o jednotlivých sabotážních aktech, místě a čase jejich provedení, o jejich účinku a jiných podrobnostech, pokud je to únosné vzhledem k jejich konspirativnosti.

6. Znovu zdůrazňujeme naléhavou nutnost spojení Vaší organizace s historickými zeměmi a pravidelné předávání zpráv odtud. Ve své příští zprávě vylište nám všechny svoje možnosti v tomto směru a docílené výsledky.